

Den højtærede Minister gjorde gældende, at Hartkornbestaatningen var det bærende fra gammel Tid, og det er rigtigt, naar vi tale om Vejvæsen, Skolevæsen og Fattigvæsen. Efter de Love, som omhandle de 3 Omraader, nemlig Lovene af 1793, 1803 og 1814, er det særlig Hartkornet, som disse Udgifter i alt væsentligt hvile paa. Men naar Ministeren dernæst gif over til at sige, at i 1867 opretholdt man den gamle Ordning med Hartkornskatten som bærende Moment, tror jeg, det er en Misforstaaelse. Det gjorde man netop ikke i 1867. I Loven af 1867 § 18 hedder det jo udtrykkeligt, at det har sit Forblivende med den gamle Ordning, indtil der udkommer en ny Lov om den kommunale Bestaatning. Altsaa i selve Lovteksten og endnu mere i Forhandlingerne om den paagældende Lov finner det klart igennem, at man forudsatte netop et andet Grundlag end den hidtil kendte Ordning.

Naar saa den højtærede Minister endvidere vilde gøre gældende, at der var ingen anden Vej end at ty til Bygningsstylden, naar man vilde indskrænke Hartkornbestaatningen, naar man i det hele taget vilde indføre ny Skatter for at indskrænke Hartkornbestaatningen, kan jeg ikke forstaa det. Det er i alt Fald modsat min Opfattelse af dette Forhold. Jeg ved ikke rettere, end at det, som vi fremfor alt maa tage Sigte paa ved Bestaatningen i det hele taget, er at tage Hensyn til Statteevnen, og naar vi i det hele taget skulle tale om at lette eller afløse gamle Skatter med ny, maa det være saadanne Skatter, som i den størst mulige Grad tage Hensyn til Statteevnen. Men jeg haaber alligevel, at det vil erkendes, at denne ny Bestaatningsmaade: at lægge en særlig Skat paa Bygningerne, tager ikke Hensyn til Statteevnen og har saa lidt som muligt med Statteevnen at gøre.

Dernæst kan jeg ikke se rettere, end at det, som ærede Medlemmer have talt om og ogsaa jeg talte om ved 1ste Behandling, at denne Bestaatningsmaade er et Indgreb i Ejendomsretten, er en fuldstændig rigtig Betragtningmaade.

Breinholdt-Bandsborg: Jeg skal ikke nægte, at det overraskede mig noget at høre, at den højtærede Indenrigsminister kunde tiltræde det Forslag, som er stillet af 5 ærede Medlemmer uden for Betænkningen. Det forekommer mig at ville medføre mange og endog saa delvis ret store Konsekvenser. Jeg skal gøre opmærksom paa, at det jo langt fra alene er den Slags dyrket Jord, som udtørrede Arealer, der ikke er

skuldsat. Der gives en hel Række andre, f. Eks. Fædrifter, gamle Grusgrave og mangfoldige andre, som ikke ere skuldsatte, men ere tagne under Dyrkning, saaledes som f. Eks. ogsaa Gadejord, der er fræslyttet. Men det uheldigste vilde dog være, om Forholdet ikke stod fuldstændig lige; Ubilligheden vilde fremkomme i høj Grad, naar man tænker sig, at store Arealer, der staa til Takst $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ og ere blevne opdyrkede, skulde sættes retfærdig i Hartkorn og nu vilde komme op til en Takst af maasse 12—15. Konsekvensen af her at sætte nyt Hartkorn paa disse udtørrede Søer vilde efter min Formening moralsk og retfærdig ogsaa føre til, at de andre nævnte Jorder maatte skuldsættes. — Men der er endnu andre Konsekvenser, som Vædringsforslaget vilde medføre, og som jeg gerne vilde rette et bestemt Spørgsmaal til den højtærede Indenrigsminister om. Der er her Tale om tørlagte Arealer, som ikke ere skuldsatte, og der er bl. a. af saadanne Arealer Tipperne. Det er en Statsdomæne, der ikke er skuldsat. Men hvis nu vedkommende Kommune, Nørre-Sønder-Bor, forlangte i Henhold til denne Bestemmelse, naar dette Vædringsforslag vedtoges, Tipperne skuldsatte, saa vilde der maasse komme en 100 Tdr. Hartkorn paa. Naar saa denne Domæne skulde betale, maasse 40 Kr. pr. Td. Hartkorn til Kommunen, som nævnt af det ærede Medlem (Bojsen), og 20 Kr., som faktisk omtrent Hartkornskatten er til Amtskommunen, saa vilde det, da hele Indtægten af denne Domæne ikke er mere end 20,000 Kr., tage et meget stort Hul. — Og der er andre Ejendomme, som ere ganste under samme Forhold. Der ligger f. Eks. et Par Ejendomme, „Ny Bærn“ og „Gammel Bærn“, lige ved Tipperne, de tilhøre private, og for disse Ejendomme vilde ganste den samme Konsekvens indtræde.

Det overraskede mig som sagt meget at høre den højtærede Minister udtale, at han kunde tiltræde Vædringen, jeg maa altsaa antage i den Form, hvori den foreligger. Jeg har tidligere gjort opmærksom paa den mærkverdige Forfæls, der kunde fremtræde ved den Skuldsætning, der er foreskrevet. Hertil lagde den ærede Minister, at der ikke vilde indtræde en saadan Ulyghed, thi man havde Eksempler fra de fra Stranden indvundne Arealer; der havde man altid foretaget Skuldsætningen saaledes, at der var taget fuldt Hensyn til de forskellige Maader, hvorpaa Arealerne skulde holdes tørre, ved Udpumpning o. s. v. Det er ganste sikkert, at saadant en Skuldsætning indrettes, og det har den højtærede Minister eller hans